

248596

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248596

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม
LEGAL MEASURES FOR PROTECTION OF FEMALE LABOUR IN AGRICULTURAL SECTOR

สิวลักษณ์ นิ่มกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2553

248596

600253564

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม

สิวฤทธิ นิมกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2553

Legal Measures for Protection of Female Labour in Agricultural Sector

Siwarith Nimgul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2010

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

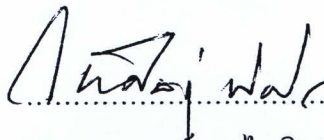
หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม

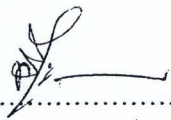
เสนอโดย สิวฤทธิ์ นิมกุล

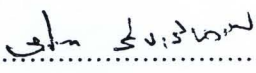
สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

 ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล)

 กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์)

 กรรมการ
(อาจารย์รุ่งโรจน์ รื่นเรืองวงศ์)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิดา จิตร์น้อมรัตน์)

วันที่ 6 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม
ชื่อผู้เขียน	สิวฤทธิ์ นุ่มกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร. ชีระ ศรีธรรมรักษ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

248596

แรงงานหญิงในภาคเกษตรเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะการเป็นแรงงานที่มีส่วนสำคัญต่อการผลิตสินค้าทางด้านเกษตรที่ใช้บริโภคกันภายในประเทศ รวมถึงการส่งสินค้าออกไปขายในต่างประเทศเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนไม่น้อย ถึงแม้ว่าคนทั่วไปจะมองว่าแรงงานที่ทำงานเกษตรกรรมเป็นประชาชนชั้นล่างของสังคมไทย เป็นผู้ที่มียาได้น้อย มีค่าการครองชีพต่ำ แต่ในความเป็นจริงแล้วแรงงานกลุ่มนี้เป็นแรงงานที่มีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนแรงงานทั้งประเทศ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมา ลักษณะของการทำงาน สภาพการจ้างงานและสภาพปัญหาของการให้ความคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม รวมทั้งวิเคราะห์การคุ้มครองแรงงานหญิงตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย กับกฎหมายของต่างประเทศว่ามีข้อแตกต่าง ข้อดี ข้อเสียอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ เพื่อกันหามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม

จากการศึกษา พบว่า สภาพและปัญหาของแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม มีปัญหาทั้งในด้านการไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และไม่ได้รับสวัสดิการสังคมตามระบบประกันสังคมที่ต้องมีการสมทบเงินเข้ากองทุน แม้ว่าจะได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2547 ก็ตาม แต่กฎกระทรวงดังกล่าวมีข้อจำกัดที่ไม่อาจให้ความคุ้มครองแก่ผู้ใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นแรงงานที่สำคัญของประเทศได้อย่างเหมาะสมในทุกๆ เรื่อง ซึ่งรวมถึงการคุ้มครองแรงงานหญิงที่ต้องมีการให้ความคุ้มครองเป็นกรณีพิเศษแตกต่างจากแรงงานทั่วไป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้เสนอแนวความคิดในการดำเนินการแก้ไขปัญหการให้ ความ
คุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรมของประเทศไทย ว่าจำเป็นต้องออกบทกฎหมายเฉพาะเพื่อ
กำหนดสิทธิ หน้าที่ และการให้ความคุ้มครองแรงงานหญิงในงานภาคเกษตรกรรม เพื่อให้มี
มาตรฐานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรืออย่างน้อยควรต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม
กฎกระทรวงที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบังคับใช้กฎหมาย
ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การให้ความคุ้มครองในเรื่องลักษณะงานอันตราย การทำงานในเวลา
กลางคืน หรือการคุ้มครองแรงงานหญิงเมื่อตั้งครรภ์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนแน่นอนและเป็นไปได้
ในทางปฏิบัติ

Thesis Title	Legal Measures for Protection of Female Labour in Agricultural Sector
Author	Siwarith Nimgul
Thesis Advisor	Professor Dr. Thira Srithamaraks
Department	Law
Academic Year	2010

ABSTRACT

248596

Female labour in agricultural sector is a group of labour having great benefit to Thailand as they play a significant role in producing agricultural products domestically consumed as well as exported to foreign countries to generate remarkable income for the country. Although in general, labour in agricultural sector is seen as a group of people belonging to a lower class of the society earning very low income with poor quality of life. In fact, however, this group of labour shares more than a half of the total number of labour in the country.

This thesis is aimed at investigating legal measures for the protection of female labour in agricultural sector. In particular, it focuses on reviewing the background, nature of work, employment condition and problem conditions of protection of female labour in agricultural sector. The study also includes concepts, theories and legal measures for the protection of female labour in agricultural sector as well as the analysis on female labour protection under relevant laws in Thailand compared with those of other jurisdictions as to the advantages and disadvantages and appropriateness. This is to seek for legal measures for the protection of female labour in agricultural sector.

Findings from the study indicate that condition and problems of female labour in agricultural sector include inadequate protection under labour protection law and lack of benefit from social security system which requires contribution. Although the Ministerial Regulation regarding Protection of Labour in Agricultural Sector B.E. 2547 has been promulgated but such Ministerial Regulation has some limitations as it cannot provide proper protections for labour in agricultural sector in all respects including the protection specifically provided for female labour differing from general labour.

248596

This thesis has therefore proposed the approaches for dealing with problems on providing the protection for female labour in agricultural sector of Thailand that it is required to enact a sui generic law for providing right, duty and protection for female labour in agricultural sector in order to meet the standard and to provide consistent protection or there should have at least an amendment of the ministerial regulation currently enforced to attain maximum efficiency in the law enforcement relating to hazardous works, work during the night or protection for pregnant female labour to create clarity and practicality.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและอนุเคราะห์จากท่านศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ เป็นอย่างสูงที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยให้คำปรึกษา และคำแนะนำ รวมทั้งข้อคิดเห็นต่างๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนตรวจร่าง แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณในความเมตตากรุณาต่อผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล เป็นอย่างสูง ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ และ ท่านอาจารย์รุ่งโรจน์ รื่นเรียววงศ์ เป็นอย่างสูงที่กรุณารับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ อีกทั้งได้ให้ ข้อเสนอแนะ แนวคิด และปรับเนื้อหาบางส่วน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียน และ ขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้ให้ความสะดวกในการติดต่อประสานงานต่างๆ รวมถึง เพื่อนๆ สาขาเอกชน 50 ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทุกอย่างด้วยดีเสมอมา ซึ่งผู้เขียนขอขอบคุณในความ มีน้ำใจของทุกท่านอย่างมาก

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับ กำลังใจ ความรัก ความเมตตา และความห่วงใย ของบิดา มารดา พี่และน้อง ของผู้เขียน และคุณวรัญญา ที่ได้ให้การสนับสนุน ห่วงใย และเป็น กำลังใจในทุกๆ เรื่องเสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณสำหรับทุนนักกีฬา ที่ได้ให้ผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาโท อนึ่งหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและมีประโยชน์ ต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจ ผู้เขียนขอน้อมอุทิศให้แก่ ครูบาอาจารย์ทุกท่าน และมหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้อันมีค่าประเมินค่าได้ให้แก่ผู้เขียนตลอดระยะเวลาที่ ผู้เขียนได้ศึกษาในสถาบันแห่งนี้ หากมีข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับ แต่เพียงผู้เดียว

สิวฤทธิ์ นิมกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7 บทวิเคราะห์ศัพท์.....	6
2. ความหมาย แนวคิด ความเป็นมาในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม.....	7
2.1 ความหมายของงานเกษตรกรรมและแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม.....	7
2.1.1 ความหมายของงานเกษตรกรรม.....	7
2.1.2 ความหมายของแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม.....	8
2.2 แนวคิดที่ทำให้เกิดการใช้และคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม.....	10
2.3 ความเป็นมาของการคุ้มครองแรงงานหญิงในต่างประเทศ.....	13
2.3.1 ความเป็นมาของการคุ้มครองแรงงานหญิงในประเทศฟิลิปปินส์.....	15
2.3.2 ความเป็นมาของการคุ้มครองแรงงานหญิงในประเทศญี่ปุ่น.....	16
2.3.3 ความเป็นมาของการคุ้มครองแรงงานหญิงในประเทศสาธารณรัฐ สังคมนิยมเวียดนาม.....	18
2.4 ความเป็นมาของการคุ้มครองแรงงานหญิงในประเทศไทย.....	20
2.5 ลักษณะและสภาพในการทำงานของแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม.....	24
2.5.1 ลักษณะและสภาพการทำงานของแรงงานหญิงในงานเพาะปลูก.....	25
2.5.2 ลักษณะและสภาพการทำงานของแรงงานหญิงในงานเลี้ยงสัตว์.....	28
2.5.3 ลักษณะและสภาพการทำงานของแรงงานหญิงในงานประมง.....	34

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศกับมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ และของประเทศไทย.....	39
3.1 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ.....	39
3.1.1 อนุสัญญาฉบับที่ 110 ว่าด้วยงานในไร่ ปี ค.ศ. 1958 (C110 Plantations Convention, 1958).....	43
3.1.2 ข้อแนะที่ 110 ว่าด้วยงานในไร่ ปี ค.ศ. 1958 (R110 Plantations Recommendation, 1958).....	45
3.1.3 อนุสัญญาฉบับที่ 127 ว่าด้วยน้ำหนักสูงสุดที่จะแบกหามได้ ปี ค.ศ. 1967 (C127 Maximum Weight Convention, 1967).....	45
3.1.4 ข้อแนะที่ 128 ว่าด้วยน้ำหนักสูงสุดที่จะแบกหามได้ ปี ค.ศ. 1967 (R128 Maximum Weight Recommendation, 1967).....	46
3.1.5 ข้อแนะที่ 13 ว่าด้วยการทำงานกลางคืนของแรงงานหญิง (ภาคเกษตร) ปี ค.ศ. 1921 (R13 Night Work of Women (Agriculture) Recommendation, 1921).....	46
3.1.6 ข้อแนะที่ 12 ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานซึ่งเป็นมารดา (ภาคเกษตร) ปี ค.ศ. 1921 (R12 Maternity Protection (Agriculture) Recommendation, 1921).....	47
3.1.7 อนุสัญญาฉบับที่ 183 ว่าด้วยการคุ้มครองมารดา ปี ค.ศ. 2000 (C183 Maternity Protection Convention, 2000).....	47
3.1.8 ข้อแนะที่ 191 ว่าด้วยการคุ้มครองมารดา ปี ค.ศ. 2000 (R191 Maternity Protection Convention, 2000).....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม ของต่างประเทศ.....	55
3.2.1 ประเทศฟิลิปปินส์.....	55
3.2.1.1 ลักษณะและประเภทของงานอันตราย.....	55
3.2.1.2 การทำงานในเวลากลางคืน.....	56
3.2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับแรงงานหญิง.....	57
3.2.1.4 การลาเพื่อคลอดบุตร.....	57
3.2.1.5 การคุ้มครองแรงงานหญิงมีครรภ์.....	58
3.2.1.6 การคุ้มครองการล่วงเกินทางเพศ.....	58
3.2.2 ประเทศญี่ปุ่น.....	59
3.2.2.1 งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกาย.....	60
3.2.2.2 การทำงานล่วงเวลาและการทำงานในวันหยุด.....	60
3.2.2.3 การทำงานในเวลากลางคืน.....	60
3.2.2.4 การคุ้มครองแรงงานหญิงมีครรภ์.....	61
3.2.2.5 การลาเพื่อคลอดบุตร.....	61
3.2.2.6 การพักเพื่อดูแลบุตร.....	62
3.2.3 ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม.....	62
3.2.3.1 ลักษณะและประเภทของงานอันตราย.....	62
3.2.3.2 ลักษณะและประเภทของงานอันตรายของหญิงมีครรภ์.....	63
3.2.3.3 การทำงานในเวลากลางคืนของหญิงมีครรภ์.....	63
3.2.3.4 การทำงานล่วงเวลา.....	63
3.2.3.5 การลาเพื่อคลอดบุตร.....	63
3.2.3.6 สิทธิในการขอเปลี่ยนงานชั่วคราว.....	64
3.2.3.6 การห้ามเลิกจ้างเพราะเหตุมีครรภ์.....	64
3.2.3.7 การพักเพื่อให้มีบุตร.....	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 มาตราการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม ของประเทศไทย.....	64
3.3.1 การคุ้มครองแรงงานหญิงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550.....	65
3.3.2 การคุ้มครองแรงงานหญิงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	66
3.3.3 การคุ้มครองแรงงานหญิงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541...	67
3.3.3.1 งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกาย.....	68
3.3.3.2 การทำงานในเวลากลางคืน.....	69
3.3.3.3 การลาเพื่อคลอดบุตร.....	70
3.3.3.4 การคุ้มครองแรงงานหญิงมีครรภ์.....	71
3.3.4 การคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรมของประเทศไทย.....	74
4. วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานหญิงในภาคเกษตรกรรม.....	75
4.1 วิเคราะห์ประเด็นเรื่องลักษณะและประเภทของงานอันตราย.....	77
4.2 วิเคราะห์ประเด็นเรื่องการทำงานในเวลากลางคืน.....	80
4.3 วิเคราะห์ประเด็นเรื่องการคุ้มครองแรงงานหญิงมีครรภ์.....	82
4.3.1 งานอันตรายที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างหญิงมีครรภ์ทำ.....	83
4.3.2 สิทธิในการขอเปลี่ยนงานชั่วคราว.....	84
4.3.3 การลาเพื่อคลอดบุตร.....	85
4.3.4 ห้ามเลิกจ้างเพราะเหตุมีครรภ์.....	88
4.3.5 การพักเพื่อให้มีบุตร.....	90
4.3.6 การทำงานล่วงเวลาและการทำงานในวันหยุด.....	91
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	93
5.1 บทสรุป.....	93
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	97

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2547.....	107
ภาคผนวก ข อนุสัญญาและข้อแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ.....	111
ประวัติผู้เขียน.....	122